

Köy Okullarının Binaları ve Bölümleri Nasıl Olmalıdır?

Yazan : Cavit **BİNBAŞIOĞLU**

— I —

Köy okulunun eğitim amacına göre kurulması, okul ve çevresinin köy ihtiyacını karşılayacak bir şekil alması demektir. Köy okulu, yalnız derslik çalışmalarıyla yeni öğretim ve eğitim amacına ulaşamaz. O, köyün problemlerinin çoğunu karşılayacak şekilde teşkilatlanmalı, bölümlenmelidir. Köy okulunun, köylüyü kalındırma merkezi, kalkınmayı yapacak devlet teşkilâtının köyde birleştiği bir yer olmasını arzu ederken de bunu düşünüyoruz.

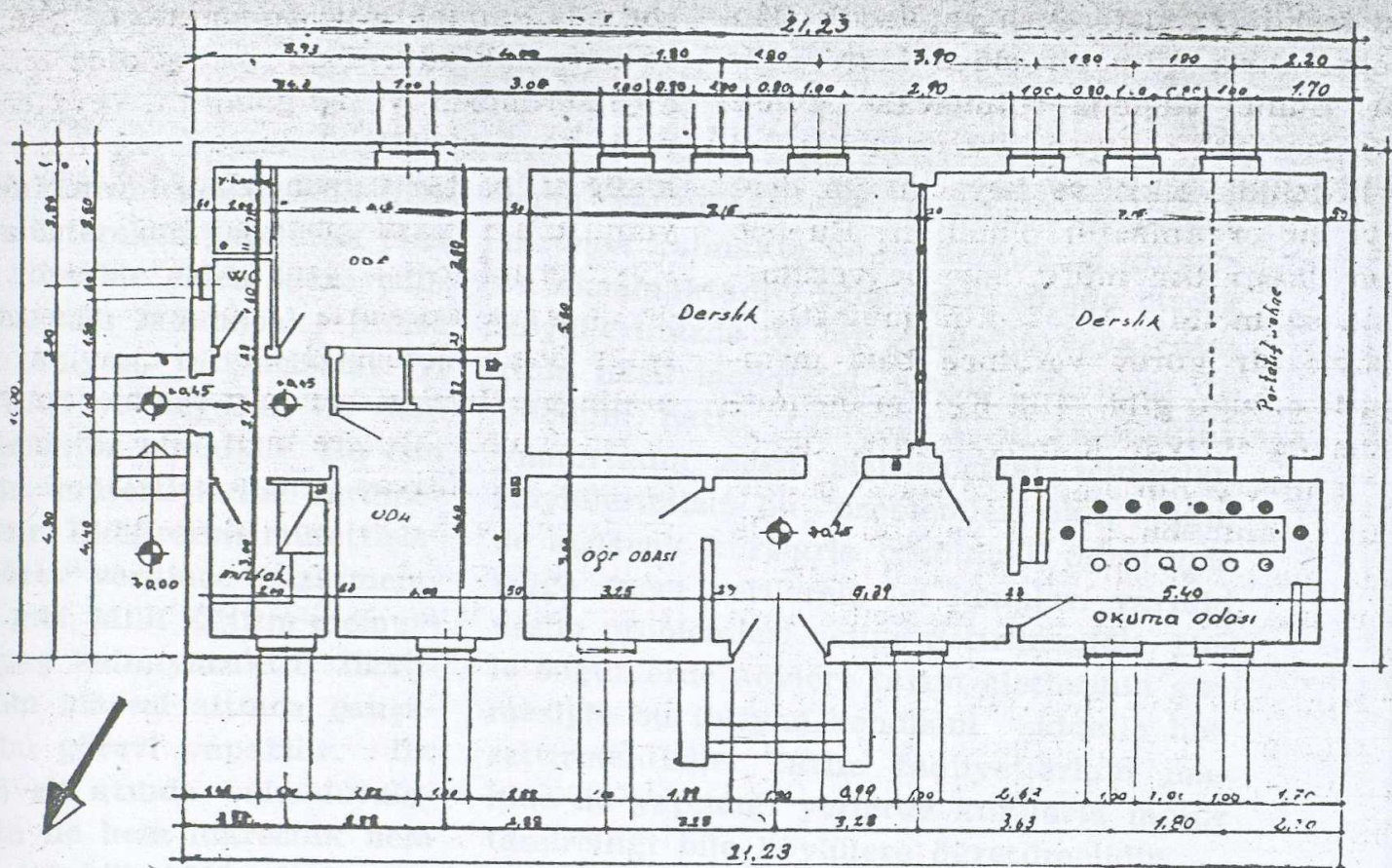
Köy okulunun köy ihtiyacına daha doğrusu yeni eğitim amacına göre teşkilatlanması köye ve okuluna bambaşka bir çehre verecek ve belki okul yapım masrafını biraz artıracaktır. Fakat bundan korkmamalıyız. Yapacağımız masraflar, yeti-şecek yeni neslin öğreneceği bilgi ve geliştirecekleri yeteneklerden daha fazla olmayacaktır. Yarınki yetişkin vatandaşlarımızın bizden ileri, yarınki vatanımızın bugünkünden daha bayındır olmasını istiyorsak bu masrafları göze almak zorundayız. Bugün 20 bin liraya yaptırılan bir okul, ileri sürülen anlayışa göre 25 bin liraya yaptırılırsa bunu çok görmemeliyiz. Biz, köylülerin de iştirakiyle yaptığımız meslek toplantılarında bu konuyu enine boyuna inceledik. Neticede bir köy okulunun teşkilâtı içinde şu bölüm ve yerlerin bulunmasında karar kıldık. 1 — Derslikler; 2 — toplantı ve temsil yeri; 3 — okuma odası

(kitaplık); 4 — kooperatif; 5 — işlik; 6 — öğretmen odası; 7 — öğretmen evi; 8 — sağlık odası; 9 — odunluk; 10 — kümes; 11 — arılık; 12 — öğrenci helâları; 13 — şapka askılığı.

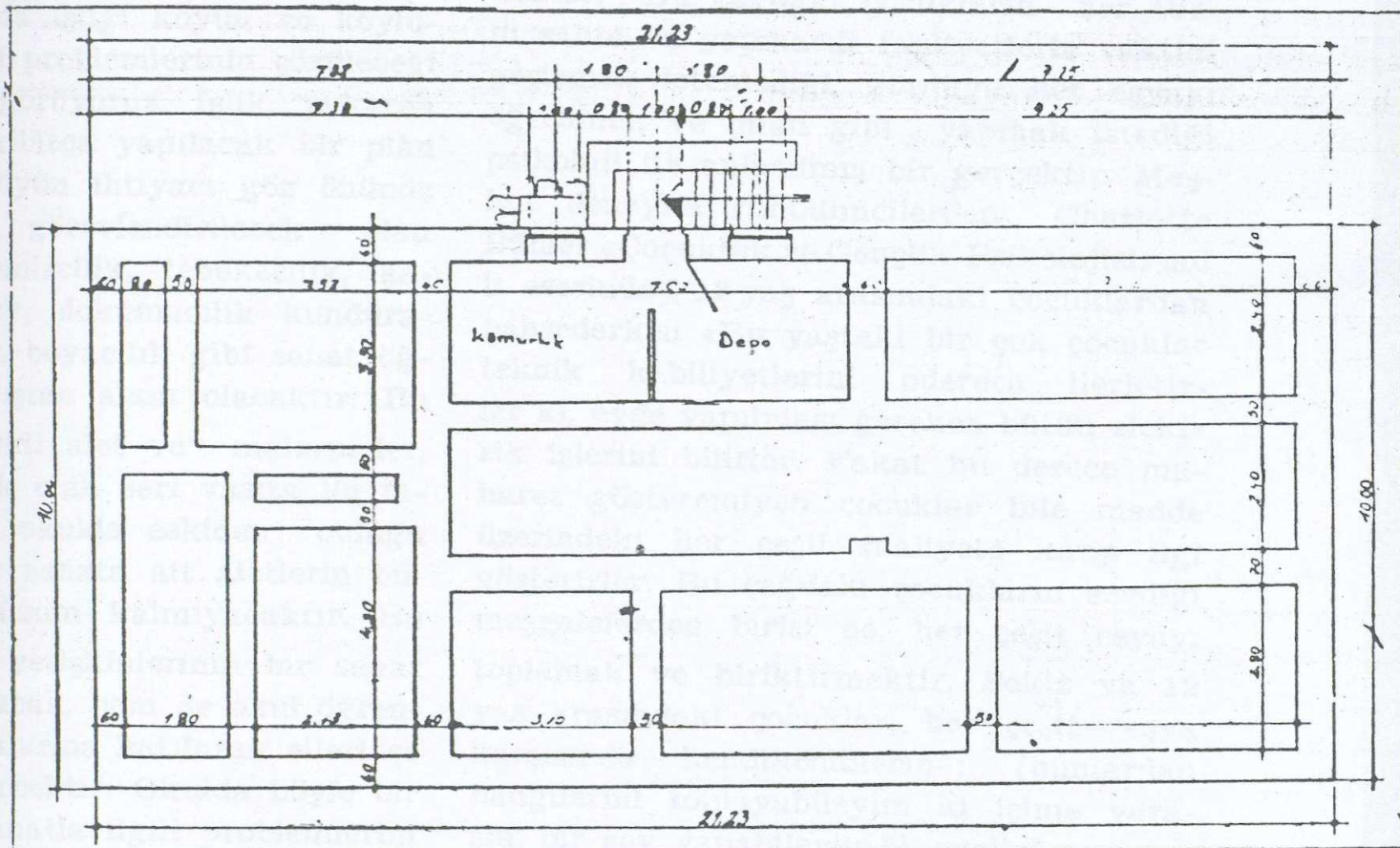
Köy okullarımızda bu bölüm ve yerlerin bulunması, hem köyün kültür kalkınmasına yardım edecek, hem de öğretmen arkadaşları türlü sıkıntılardan kurtaracaktır. Biz artık «köy okulu» sözünden uygulama bahçesi ile beraber okulun bütün bu bölüm ve yerlerini anlamalıyız. Bu bölümleri içine alan bir köy okulunun plânı bizi korkutmayacaktır. Bugünkü okul plânlarından P. 4 b nin yalnız boyuna 5 metre eklemek suretiyle böyle bir okulun plânını hazırlamak mümkündür. Öğrenci helâları, kümes ve arılığı okul binası dışında bırakarak yukarda saydığımız okul bölümlerini, hazırladığımız bir plânda göstermeğe muvaffak olduk : (Plân 1 ve 2). Fakat bütün mesele bu bölümlerin okul plânlarına alınmasında değil okulda bu bölümlerin mutlaka bulunmasına zaruret olduğunun herkesçe bilinmesindedir. Biz bu zaruretle-ri aşağıda açıklamaya çalışacağız.

Yukarda da kısmen belirtilmiş olduğu üzere sunduğumuz bu okul plânı devlet teşkilâtının köyde, köy okulunda nüveleştirilmesi fikri esasına bağlı kalarak hazırlanmıştır.

Bu fikire göre köy kalkınmasında çok önemli görev ve sorumluluğu bulunan Millî

Plân : 1 ve 2

Eğitim, Sağlık ve Tarım Vekâletinin ilçelerdeki teşkilâtı müştereken yapılacak plân ve programlara göre bir elden idare edilmelidir. Bunun başında bulunacak kimse de bölgesini iyi tanıyan, ihtiyaçlarını iyi bilen, köycülük fikri ve heyecan ile dolu olan iyi bir organizatör olmalıdır. Bu işin bilhassa ilköğretim müfettişlerine verilmesi tercih edilmelidir. İlköğretim müfettişlerine böyle bir görev verilince bazı memleketlerde olduğu gibi, Milli Eğitim memurluklarına da ihtiyaç kalmıyacaktır. İlköğretim müfettişinin idaresi altında çalışacak bir memur bu görevi yapabilir. İlköğretim müfettişi eli atında bulundurulacak seri bir vasıta ile hem idarecilik hem de teftiş işini başarabilir. Köycülük teşkilâtı hakkında bu kadarlık açıklamadan sonra plânımızda sunduğumuz köy okulunun bölümlerini gerektiren sebepleri inceleyebiliriz.

a — İşlik :

Köy okulunda işliği köyün ve köylünün sanatla ilgili problemlerinin çözüleceği bir yer olarak görüyoruz. İşlik, yukarıda bahsi geçen teşkilâtça yapılacak bir plân gereğince her köyün ihtiyacı göz önünde bulundurularak görevlendirilecek olan marangozluk, demircilik, tenekecilik, kalaycılık duvarcılık, dokumacılık kunduracılık, biçki-dikiş, boyacılık gibi sanat öğretmenlerinin çalışma alanı olacaktır. Bu kurslar için gerekli alet ve malzemeler, idarede bulunacak olan seri vasıta ile taşınacağından her okulda eskiden olduğu gibi muayyen bir sanata ait aletlerin bulundurulmasına lüzum kalmıyacaktır. Bu sayede hem köy yetişkinlerinin bir sanat öğrenmesi sağlanacak, hem de okul öğrencileri işlik çalışmalarına katılarak elleri işe yakın hale getirilecektir. Okulda böyle bir çalışma köyün, sanatla ilgili problemlerini çözme bakımından olduğu kadar, öğrenci kabiliyetlerini geliştirme bakımından da lüzumludur. Birçok köylerde köylülerimiz ibriğinin bir yeri delindiği zaman lehimletmek, ayakkabı söküldüğü zaman diktirmek, sabarın yahut pulluğunun bir yeri kırıldığı veya bir vidası düştüğü zaman

bunu yaptırmak için kasabaya getirmek zorunda kalmakta ve bu suretle işi günler ve aksamaktadır. Yine aynı şekilde birçok köylülerimizde iyi bir gömleğin veya entarinin nasıl biçildiğini, makine ile nasıl dikildiğini, hattâ turşunun nasıl yapıldığını, yumurtanın nasıl pişirileceğini bilmezler. Köylülerimizin bu problemleri okul işliğinde açılacak kurslarla çözülmeli, öğretimde işliğe önem verilerek, bu konular, yarınki neslin problemleri haline getirilmelidir. Hele bugünlerde köylere tarım âletlerinin girilmesiyle bu ihtiyaç kendisini şiddetle hissettirmektedir. Tarım faaliyetlerinin makine ile yapıldığı yerlerde kurslarla motor tamirciliği bile köylülere öğretilmelidir.

İlkokulda, hususiyle köy okulunda işliğe duyulan ihtiyaç, yalnız köy yetişkinlerinin ve öğrencilerin menfaatleri için küçük sanat bilgilerini öğrenmeleri zaruretinden değil, aynı zamanda okul çağı çocuklarında görülen psikolojik gerçekçilik halidir. Bu çağdaki çocukların her türlü sahte ve yapmacık faaliyetlerle vaktini geçirmek istemediği, gördüğü her eşyayı öğrenmek ve onun gibi yapmak istediği psikoloji ile anlaşılmalı bir gerçektir. Mezhur deneysel ruhbilimcilerden Charlotte Bühler «Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi» adlı eserinde 9-12 yaş arasındaki çocuklardan bahsederken «Bu yaştaki bir çok çocuklar teknik kabiliyetlerini oderece ilerletirler ki, evde yapılması gereken bütün elektrik işlerini bilirler. Fakat bu derece maharet gösteremiyen çocuklar bile madde üzerindeki her çeşit faaliyete karşı ilgi gösterirler. Bu çağdaki çocukların sevdiği meşgalelerden birisi de, her çeşit eşyayı toplamak ve biriktirmektir. Sekiz ve 12 yaş arasındaki çocuklar, her çeşit eşya karşısında kendikendilerine: (bunlardan hangilerini toplayabileyim ki işime yarasin, bir şey yapabileyim?) sualini sorarlar gibidir.» demektedir. Öğretimde işliğin lüzumunu gerektiren diğer bir sebebi de burada aramalıyız. Bu çağdaki çocukları çok sevdikleri el faaliyetlerinden mahrum bırakmakla, ilerde onlarda husule gelecek zihni ve bedeni gelişime engel olacağımızın farkına varmalıyız. Bu devreyi iş faali-

yeti sayesinde normal olarak atlatan çocuğun, bunu yapmayanlara karşı bir üstünlük göstereceği tabiidir. Bu çağda eşya ile ilgilenen, ona şekil veren çocuk; önüne çıkan sanatla ilgili problemleri çözmede zorluk çekmeyecektir. Şimdiye kadar köy okullarımızdan mezun olan gençlerimizin bu problemlerin çözülmesiyle ilgili olan çalışmalarında umulan başarıyı elde edememelerinin sebeplerinden biri de okulda el faaliyetine önem verilmemesi olmuştur. Okulda iken elfaaliyeti göstermeyen, âlet kullanmayı öğrenmeyen çocuk; hayata atılınca bu zarureti duymuş, fakat o âna kadar hiç yapmadığı bu gibi işleri öğrenme hevesi gösterememiştir. Üstelik bunların zararında «iş»de hakîr görülmüştür. Bundan şu sonucu çıkarabiliriz: Köy okulunu bitirecek gençlerimizin okul işliğinde küçük sanat bilgilerini öğrenmeleri ve sanat ka-

biliyetlerini geliştirmeleri hem mevcut köy realitemizin, köy eğitiminin bir numaralı sorumlusu olan okula yüklettiği bir mecburiyet, hem de çocukların psikolojik gelişim safhalarını normal şekilde atlatmaları için alınması gereken eğitimsel bir tedbirdir. Biz köy realitesinde köylülerimizin bu yüzden çektikleri sıkıntıları gözlerimizle gördükten ve içimiz sızladıktan sonra buna inandık. Er veya geç herkesin bu zarurete inanarak çalışmalarını buna göre ayarlayacağını zannediyoruz.

Köy okulunda işlik kurulmasına inandıktan ve işlik köy okulu çatısı altına alındıktan sonra her işin bittiği sanılmamalıdır. Çocukları işlikte çalıştırmak ta bir metot, bir sanat işidir. Öğretmenin alfabe metodunu öğrenir gibi bunu da öğrenmesi ve tatbik etmesi gerektir.

(Köy ve Eğitim, Temmuz 1954,
Sayı: 5, s. 20-23)